

LBRIS

We know
books

Coordonatoare Corint Fiction

ANA ANTONESCU

ANDREEA IONESCU-BERECHET

**SUS E NUMELE
MEU, ILA!**

Roman

CORINT
FICTION

Motto:

„Dormi astfel, iar ochiul meu deschis rămâne-va
Ploaia a umplut ulciorul, noi l-am golit.”¹

Paul Celan

---

¹ Din volumul Opera poetică (I) de Paul Celan, traducere de George State, Editura Polirom, Iași, 2019.

1

Țin foarte bine minte ziua trădării. Ziua în care Maica s-a hotărât să mă dea, să renunțe la mine.

O tăietură precisă, pe care nu am reușit să o șterg sau măcar să o estompez, nici atunci și nici acum, oricât m-aș fi întors cu gândul și din orice direcție aș fi privit.

Când eram mici, chiar în acea vară de război, pe care noi, eu și surorile mele, nu îl înțelegeam și cel mai adesea uitam de el, aveam un joc preferat. Trasam o linie, de fapt un cerc în praful de pe jos, și spuneam: „Aici e graniță, dacă pășești dincolo, te pierzi.” Apoi, ne ordonam păpușile, pietricelele și nasturii cu care imaginam forme și alei, și privind din interiorul cercului desenat, un sentiment cald, de confort și ordine puneam stăpânire pe noi. Făceam cercul la baza treptelor, cu grijă să prindem și un colț de treaptă în interiorul lui și astfel, dacă ne chemau în casă, să putem merge în siguranță.

În ziua aceea era prea cald și, când a venit un sergent la ușă, eram toate în casă. I-a deschis Ioana, slujnica noastră. Am venit fuga, da' nu am apucat să auzim ce i-a spus, am văzut-o doar cu un plic și un pachet în brațe, cum stătea cu ele și se uita după soldatul care ieșise deja pe poartă, și apoi la noi lung, de parcă nici nu și-ar aminti cine suntem. Eram eu și cu Elena, soră-mea mai mică. De câte ori suna

cineva la ușă, noi veneam repede, ne așteptam mereu să fie Taica, sosit în permisie. Acu' bine-nțeleș că am zis de câteva ori „Cin' era? Cin' era?“, dar Ioana ne-a ocolit, a făcut un semn cu mâna de parcă ar goni o muscă, și a mers în camera mamei cu plicul și pachetul, închizând bine ușa după ea. Atât, în liniște, o vorbă nu a spus, ceea ce ar fi trebuit să ne pună pe gânduri, ea mereu ne zicea una-alta, comenta orice, de la lăptar până la prietenele mamei, pur și simplu nu se putea abține. Mama a rămas până seara închisă la ea în cameră. Noi am mâncat cu Ioana, se întâmpla de multe ori să stăm doar cu ea, și era chiar mai bine așa. Pe Oli, cea mai mică dintre noi, care avea atunci doar cinci ani, o ținea în brațe și o hrănea cu bucățele direct din mâna ei. Puteam și noi să mai luăm cu mâna, să mai rupem cu dinții, eram mai în largul nostru, toate la bucătărie. La masa de seară, Maica a venit în rochie neagră și ne-a spus că tata a murit. Împușcat pe front.

Noi am făcut liniște, eu nu prea credeam, dar nici nu știam ce să spun. Maria, soră-mea cea mai mare, a icnit scurt, de parcă ar da să izbucnească în râs; am crezut atunci că o fi vreo glumă și că ea a ghicit-o. Dar Maica nu părea că ar glumi. Apoi, cu un glas sever, supărat și tăios, ne-a spus că de acum înainte vom fi sărace. Apoi a tăcut să vadă dacă am priceput, și cum noi tot nu spuneam nimica, a zis că gata, nici casa din Constanța, nici moșia nu mai sunt. Că s-au pierdut. De acum vom avea pensie de orfane, văduve și atât. Tocmai când își luase avânt și parcă vorbea mai apăsat și mai repede, tocmai atunci, s-a oprit brusc, a zis că ne uităm ca niște găște, că nu pricepem nimic, a aruncat șervețul din poală pe masă, nu care cumva să cadă pe jos, și a plecat spre camera ei.

Atunci probabil că s-a hotărât.

„Dreptatea Ta este dreptate în veac și cuvântul Tău este adevărul!” Miros de tămâie, fum și pământ rece. Pantofii noștri pe marginea gropii, pământul maro și pantofii mei albi. „Dreptatea Ta este dreptate în veac. Amin.”

Încă de când ne întorceam de la cimitir, ne-a făcut atente. Eram toate în birjă. Pe Oli o ținea lângă ea și o sprijinea cu un braț, iar în cealaltă parte avea coșul cu coliva și cu pachetele rămase neîmpărțite. Eu cu Elena și cu Maria eram în fața ei, și evitam să ne uităm la ea că tot nervoasă părea a fi. Maria se dăduse într-o parte și părea că se uită afară.

— Sunteți patru, asta e mult, nu am cum să vă pot mărita pe toate, nici cum să vă țin în școală, să vedem cum o să facem.

Da' mai mult nu a zis. Am rămas să ne gândim singure. Cum adică să ne mărite? Eu aveam doar nouă ani, Elena opt, Oli cinci, Maria 14. Era cald și rochia nouă de doliu era prea apretată. Mă zgâria. Boțindu-mi manșeta mânecii și încercând să o înmoi prin căldura palmelor transpirate, m-am întrebat dacă o să ne dea la rude. Da' cui? Din câte știam nu prea aveam. Și, mai ales, cine va pleca?

Dacă era de plecat, ar trebui să plece Maria. E și cea mai mare. Am întrebat-o, da' Maria n-a spus nimic, mi-a dat doar un brânci, dar un brânci ușor, fără ranchiună, așa ca atunci când dimineața vrea să își facă loc în pat. A spus doar: „Taci tu, nu te mai gândi la rele, ce-ai?”

Au mai trecut două zile, în liniște, Ioana mergea ușor de mai multe ori între bucătărie și cămară, curte și iar bucătărie. Maica nu ieșea din camera ei mai toată ziua, în salon nu mai intra nimeni, perdelele se umflau de la vântul calduț și atunci și cârpa de doliu pusă peste oglinda de la bufet se mișca puțin. O priveam fără spaimă, din curte, cocoțată pe marginea de jos a soclului casei și cu coatele pe pervaz. Îmi

făcusem obiceiul să trag cu ochiul după indicii; la fereastra mamei nu îndrăzneam să sui, așa că alesesem salonul, unde singurul semn de viață venea dinspre oglinda cea acoperită.

Ajunsesem să îmi spun că totuși va fi Maria, chiar dacă ea neagă acu', poate că încă nu știe. Pe Maica nu am mai văzut-o vorbind cu niciuna dintre noi. Altă dată, soră-mea Elena, care tace ca o piatră și e ursuză, era ținta bănuielilor mele. Oricum, o pânză de tăcere se așternuse și printre noi, m-a cuprins și pe mine și m-am gândit să desenez o icoană. Ioana zice că ele ne aduc alinare și răspuns în toate. Acu' eu, oricât m-am uitat la cele de pe pereții casei noastre, nu am aflat nimic. Ba chiar m-am speriat puțin. Dar am revenit și mi-am zis să fiu mai atentă. Cele din salon erau întunecate și sfinții priveau un pic strâmb, însă cea de la noi din cameră, cu Sfântul Gheorghe omorând un balaur colorat, îmi plăcea mult. Tot privind așa am zis să o copiez. Mai copiasem eu ilustrate cu munți și cu copaci înfloriți, mai copiasem din cartea noastră de basme și chiar desenasem vaza mamei cu flori sau curtea noastră cu poarta ei mică din fier. O icoană însă niciodată. Am ales o coală nouă și am început desenul. Asta făceam când m-a chemat Maica.

Ne-am strâns toate în salon în jurul mesei. Nu pe scaune, suntem în picioare, doar Maica stă jos. Ea de o parte, noi de cealaltă. Între noi și masă stau spetezele scaunelor, și mă țin de lemnul bine lustruit, cu volutele frumos lucrate ale scaunului din dreptul meu. Elena e lângă mine, în partea stângă, iar Maria în dreapta și amândouă par absente. Probabil că și eu par atentă doar la scaunul de care mă țin. Maica stă dreaptă, cu spatele lipit de spătar și mânecile negre și bufante ale rochiei sale ascund volutele sculptate. Se uită la noi atentă de la una la alta. După tăcerea asta de început am știut că ne va spune ceva important. Are părul strâns la

spate în coc înalt, sever, fața albă, dar nepudrată și nu mai are cerceii. Brațele goale de la cot în jos sunt lăsate să se odihnească pe lemnul auriu al mesei. Atâta ce ne măsoară că încep să devin conștientă de șorțul meu strâmb, de ciorapii adunați spre glezne. Dinspre prispă, sau marchiză, cum cică se numește, vine o lumină puternică; e soarele de amiază. Pe centrul mesei e o broderie, dar nu acoperă lemnul, mai mult face un contrast, e o altă pată de lumină. Am locuit puțin în casa asta din București, ne-am refugiat cu frontul, ne-am întors. Oricum, e destul de goală și lumina intră și dansează peste tot.

— Ila, tu să îți strângi câteva lucruri, haine și ce mai vrei, nu multe, că nu ai nevoie de mare lucru. De mâine pleci la internat.

Când mi-a spus asta, s-a uitat drept la mine. Un cap vorbitor, separat prin rochia neagră de trup, suspendat pe chilimul întunecat de pe perete. Un cap și niște desene geometrice. Și vocea venea de departe, suna a gol.

Gol și în capul meu, ce să spun? Am simțit o crampă în burtă sau poate mai sus. Furie amestecată cu uimire. Tot corpul mi s-a strâns și mi-am simțit gâtul foarte uscat.

— De ce eu? am spus mai întâi cu glasul stins, apoi mi-a venit vocea și mai că am țipat. Ce ai cu mine?

— Nu ridică vocea ca o marită!

Am strâns de speteaza scaunului, mă gândeam să îl arunc peste masă, da' era greu, așa că l-am lăsat. Dintr-odată nu mai aveam forță de nimic. Sunt singură, alungată ca o găină șchioapă cu care nu mai ai ce face decât să o tai.

— Așa am hotărât.

Maica are iarăși un ton egal. Numai ea putea trece de la reproș răstit la un ton absolut nepăsător, poate doar puțin obosit.

— Văduvele de război își pot trimite copiii la un orfelinat, al Reginei. Nu o să stai mult, cât să faci niște ani de școală. Ai să te descurci.

Asta cu ai să te descurci, scurt ca o bătaie din palme, mi-a sunat cel mai greu. Era felul ei elegant de a spune: „Ești singură, Ciumo!” Tocmai pe mine, de ce pe mine? Lacrimile dau să îmi iasă din ochi, mai bine îmi strâng tare, o dată, de două ori, na că nu au ieșit, măcar să nu mă fac de rușine. Să nu îmi amintească așa de mine, ca de o bleagă.

Apoi, mult timp m-am tot frământat, ce ar fi trebuit să spun, cum ar fi trebuit să mă apăr, aș fi putut eu oare schimba hotărârea Maicăi? Greu de spus, da' părerea de rău mi-a rămas. Păcat că nu am apucat măcar să încerc. Și mereu apoi aș fi vrut să întorc firul înapoi, să mai așez o dată lucrurile, pe mine, surorile, în jurul mesei, iar Maica, parcă trezită după un vis, amnezică, să ne vorbească din nou. Așa cum reazezi bilele de la numărătoare după ce faci socoteli, toate într-un capăt, aliniat pentru un nou început. Am înțeles cu greu, abia acu' chiar știu: cu timpul nu poți face niciodată asta, oricât ți-ai dori. Iar bilele, faptele și vorbele cad mereu la nime-reală, nu prea țin cont de nimic.

2

Drumul de acasă la internat, călătoria aia nu mi-o mai aduc aminte. Deloc. Nici nu mai știu dacă am mers pe jos, cu birja, dacă mi-am dus singură valiza sau cum era afară vremea. Pur și simplu am uitat toate astea sau le-am aruncat, așa cum am aruncat și broderia pe care mi-a strecurat-o Maria pe post de porte-bonheur în valiză. Maria, cu vorba ei domoală, mereu puțin în șoaptă, cu teamă, cu evlavie ei prea

apăsată: „Ia, surioară, asta, am brodat-o eu cu cruciulițe și am spus și rugăciuni.” Da, rugăciuni egoiste, să dea răul pe alții, adică pe mine, să rămână ea cu bonă și cu zestre, să își facă un viitor onorabil în care să stea să brodeze cruciulițe care să imagineze o mare și frumoasă inimă roșie.

Ce îmi mai amintesc sunt culoarele lungi și foarte înalte, vopsite până la jumătate în verde, ușa de la dormitorul comun, care avea o clantă grea și înțepenită, de trebuia să te ridici în vârful picioarelor și să o apeși cu ambele mâini.

De când am intrat prima oară în dormitorul care avea să îmi fie casă pentru atâția ani, am observat-o. Părea un pic mai mare decât mine sau cel puțin mai înaltă. Ochii ei negri m-au privit atent și așa că pe ea am văzut-o înainte de a număra ferestrele înalte cu glafuri late și multe ochiuri de geam, înainte de a vedea și a număra paturile negre de fier sau pe fetele care le ocupau. Aș fi mers până la ea, poate chiar să dăm mâna, să mă prezint, dar nu am avut curaj, m-am așezat doar mai într-o parte și am privit drept spre profesoară. Asta era deocamdată piatra cea mai grea. Să o înfrunt sau să o cuceresc. Ea a grăit, arătând spre mine:

— Avem o fată nouă, vreau să aud cum o primiți. O cheamă Iordăchescu, Ileana Iordăchescu.

Fetele s-au ridicat toate și au făcut câte un pas în fața tatului, dar nu au spus nimic, se uitau acu' la mine, care mai direct, care privind în jos către pardoseala lăcuită și poate către ghetele mele. Am stat în continuare cu valiza în mână, străduindu-mă să par mândră. Nu eram deloc. Acum îmi părea rău că îmi ciopârțisem părul de draci înainte să plec. Știam că smocuri prea scurte îmi scăpaseră din coadă, le vedeam cu coada ochiului cum îmi fluturau pe lângă ureche. Dar nu le-am dat atenție. Am fixat brusc peretele alăturat, am văzut că de fapt e un dulap încastrat ce abia se ghicește

fiind vopsit și el verde, cu uși multe și înguste, era destul de aproape, apoi m-am uitat către profesoară.

— Bine ai venit, Ileana... Aud?

— Bine ai venit, au spus care mai tare, care mai încet, apoi fata spălăcită, de fapt blondă și cu ochi deschiși, poate galbeni, poate verzi, aflată cel mai aproape, mi-a spus timid, cu o voce moale: „Patul de aici e liber.”

Am fost surprinsă de buzunarul de șansă care s-a ivit brusc și i-am surâs mai mult din ochi. În doi pași mi-am pus valiza pe pat și de data asta am zâmbit către fetiță cu toată fața. Chiar era drăguță, mică, mai scundă decât mine, cu șorțul cam mare și cu mânecile mai lungi decât mâinile. Din ele abia se vedeau niște degete cu gropițe, de copil mic. I-am întins mâna într-un salut camaraderesc, așa cum făcea Taica.

— Ila! Tu?

— Lica, a răspuns și a ridicat ușor din amândoi umerii deodată, de parcă și-ar fi cerut scuze pentru numele neinspirat și abia apoi, puțin fâstăcită, mi-a întins o mână caldă.

„Nu uita de cucoană”, mi-am zis în gând și m-am întors repede către ea, încercând să par cât mai firească. Aceasta deja se încrunta și a arătat spre valiză ca spre o dihanie.

— Punem foarte multă prețuire aici, domnișoară, pe igienă. Unele dintre noi, de pildă eu, am avut onoarea de a lucra alături de Maiestatea Sa Regina noastră Maria, fie-i numele în veci binecuvântat, la spitalul de campanie din Iași. O bună rânduire ține infecțiile deoparte, o bună rânduire ferește vieți. Valiza ceea nu are ce căuta în pat. Pe podea, imediat.

M-am conformat repede, ca un soldat. Zgomotul făcut de valiza mea de lemn când a atins podeaua, plus că s-a și deschis, a umplut locul. Doamna profesoară, înaltă, și acu' clar

foarte severă, nici nu a tresărit. Se uita la mine, așa cum deja se uitau toate fetele din cameră.

— Vei primi o uniformă, lasă alea acolo. Agatha, o conduci tu?

Din fundul încăperii, chiar de lângă fereastră, se apropiе fata înaltă ai cărei ochi i-am văzut când am intrat. Are un mers așa, de parcă nu îi pasă, totuși e foarte dreaptă, și ghetele ei calcă fără zgomot. O ia înainte, fără să se mai uite la mine, se așteaptă să o urmez. Asta și fac, sunt micul ei supus, un cățel pierdut care tocmai și-a găsit direcția.

Ies, o iau în jos pe niște scări, mă gândesc că poate ar trebui să spun ceva, ceva inteligent, dacă merg așa, doar tropăind în spate, sunt fix câine. Da' nu îmi vine nimic în minte. Când ajungem jos, la ultima treaptă, Agatha se întoarce brusc și întreabă:

— Ești orfană de ambii părinți?

— Nu.

— Mai ai frați, surori?

— Da, mai am trei surori.

— Și te-a dat numa' pe tine?

— Da.

— De ce?

— Nu știu.

Eu, Ila, rareori sunt confuză, de obicei un drac din cap mă ține mereu atentă, ca un soldat în tranșee, gata să primească dușmanul de oriunde o veni. Acum ceva m-a derutat așa de mult, că răspund mecanic și nu știu de ce să mă țin, cum să mă echilibrez. Fata asta, care nici nu mă mai privea direct, se uita undeva în spatele umărului meu, mi-a pus cea mai grea întrebare. Să bravez, să par nepăsătoare, asta ar fi soluția, dar mă simt și mai pierdută în fața ochilor negri, puțin prea mari, parcă cu pleoapele fardate cu

vinețiu, cu sprâncene lungi și negre, repetate în stufoșenie de gene. Habar nu aveam cum ar fi bine să răspund. Nu știu dacă interesul ei ascunde ceva periculos, dacă întrebă de curiozitate sau poate din camaraderie. E doar o armă care se ascute.

„Nu știu”, am răspuns scurt și apoi m-am concentrat pe durerea din coșul pieptului, aia de nu mă lasă să respir până la capăt, care e cu mine de atâtea zile și care vine cu întreabarea: „De ce eu?” Aș vrea să o pot înghiți, ca un căpcăun care înghite orice, sau să o arunc din mine cu un strigăt lung, un strigăt care ar ajunge până acasă, să îi bată Maicăi în geam. Dacă doar aș striga, ar fi bine, dar s-ar putea să încep și să plâng și asta chiar nu vreau. Am fost destul o prăpădită acasă, cum nu am știut să îi spun nimic nici Maicăi, nici Ioanei când mă căina și nici Mariei când venea cu vorbe dulci. Toate regretele astea aș vrea să le arunc aici, pe trepte în jos, să pășesc apoi cu nepăsare peste ele, și să urc scările ușor, ca fata asta frumoasă. Am să îi studiez mersul, poate încerc și eu, deși chiar nu știu cum de pune pasul așa de ușor, cum de își împletește mersul astfel, de parcă ar pluti. Dar oare ea de unde o fi și câți ani o avea? Nimic nu am fost în stare să aflu. Și uite așa, cu mintea după fata asta, observ că durerea a plecat din piept și simt cum îmi coboară ca o moliciune în brațe. Mă țin după ea, care fără să îmi mai dea nicio atenție, a deschis o ușă și am nimerit într-un birou unde o slujnică cu brațele pline de rufe necălcate ne-a privit de sub bretonul încrețit pe care și l-a suflat să ne vadă mai bine. Agatha i-a făcut un gest către mine și a spus „E nouă. Îi trebuie de toate”, și a plecat fără zgomot, cu ghețele ei silențioase plutind în sus pe scări.

Cât am primit două rânduri de rochii gri, șorturi în carouri și șorturi negre, bentițe și un mantou pelerină, cu ele

în brațe, abia atunci m-am gândit ce proastă am fost, cum am răspuns fără să gândesc. Proastă, proastă, proastă – îmi spun cu voce șoptită în timp ce urc înapoi scările reci și interminabile. Îmi e și rușine să dau din nou ochii cu ea. O să o văd diseară în dormitor sau poate chiar și până atunci. Acu', nu doar că nu am aflat și eu mai multe despre ea, da' cred că am părut toantă, mută și sălbatică, fără deprinderea unei conversații firești. Trebuie să mă scutur de stânjeneala asta. Prea multe lucruri de abandonat, de prea multe ori trebuie să întind pasul peste ele. Parcă aș fi un iepure care sare peste maldăre de gunoi și încearcă să scape alergând spre câmp, la lumină. Un iepure urât, costeliv și cu urechile mari. Un iepure fără vizuină și fără adăpost.

3

Cel mai mult îmi era foame. O foame constantă care mă însoțea clipă de clipă. Mai puternică decât supărarea, mai puternică decât rușinea de a fi tocmai eu cea aleasă să fiu izgonită. Deși aș fi vrut să nu mă mai gândesc la casa de unde fusesem alungată, locuri de acolo îmi reveneau în memorie doar ca să îmi illustreze foamea. Dulapul din salon, unde, în spatele farfuriilor bune, mama ținea cozonacul pe care îl făcea de sărbători. Pe pervazul ferestrei aveam gutui de când începea toamna și până târziu în iarnă. Pe masa noastră, cea pe care o împărțeam cu Maria, era o cutie de tablă cu biscuiți. În bucătărie, unde mă strecuram mai mereu, erau cornulețe într-o oală pe un raft, covrigi în cuiul de lângă ușă, brânză pe masă și o șuncă agățată de tocul de sus al ușii. În pungii cafenii de la băcănie aveam peltea sau șuncă, măslina erau în borcanul din cămară și tot acolo un coș cu ouă. Maria îmi păstra tartinele ei cu brânză sau cu